

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 3 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz minden közlemény Főpiacz Vecseyház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendő.

Hirdetési díj:

Öt hasábos petit

sorért 5 kr.

Nyilttérre megjelenő köz-

lemény 3 hasábos 15 kr.

Nagyobb terjedelmű,

mint szinte több iz-

béli hirdetések máttól

fogva, alku szerint

a legolcsóbb

árért.

Bélyegdíj:

minden belgatásért

külön 30 kr.

Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. — Egyébütt a postahivatalok útján.

Egy szó a pénzügyminiszterhez a hirlap-bélyegügyben.

○) Minden okszerű kormányzatnak, mely ösztönén meg akar felelni nagyszerű feladatának, mulhatlan kötelessége: a közművelődést előmozdítani. —

Következésképp kötelessége, azon akadályokat is elhárítani, melyek a közművelődés elibe gátul állanak.

Nem célunk most elsorolni, hogy a kormány, 3 évi fenállása óta, mit nem tett (mert azt, a mit tett, elősorolni azon egyszerű okból nem lehet, mivel a semmi a gyakorlati életben egészen értéktelen) a közművelődés előmozdítására; mert ebből igen hosszas értekezést, sőt tömött könyvet is irhatnánk. Maga azon összeg, mi a költségvetésben loglaltatott közművelődési célokra, csekélységével ellenmondhatlanul igazolja, hogy nem is volt szándék sokat tenni e téren, mivel az államnémesekre nagyobb összeg volt a költségvetésben, mint a közművelődési célokra, fölvéve.

Nem is várhattuk, nem is vártuk tehát, hogy a kormány a szellemre vetett bilincsek megsemmisítését, vagy megkönnyítését, úgy, mint kormányhoz illő, kezdeményezőleg megindítsa; hogy szabadelvű törvényjavaslatot terjesszen a képviselőház elé a sajtótörvények szigora enyhítése, az időszaki lapok tulajdonosai által letenni kellett nagy és terhes biztosíték megszüntetése, vagy legalább leszállítása iránt.

Hanem mégis, azt hittük, hogy, ha már azt látja egyszer, hogy a közvélemény, pártkülönbség nélkül, a szellemre nehezedő láncok egy szemét szét akarja törni; ha azt látja, hogy saját elvtársai is annyira érzékenyek a szabadelvűség iránt a kisebb dolgokban, mikép azt hiszik, úgy vannak meggyőződve, hogy csak egy szem láncznak is, mely a szellem magasabb röptére nehezedik, összetörése által, a szabadság ügye ezerszeres fokozatban halad előre, s a közművelődés áldásai nagy mértékben foglalandnak tért: — azt hittük, hogy engedni fog a közvéleménynek.

Csalatkoztunk! Ime a hirlapbélyeg eltörölése iránti indítvány, pártkülönbség nélkül, köztetszésekkel találkozunk.

Mindenki átlátja, hogy azon 100—200 ezer forint elvesztése, mit a kincstár eddigelé huzott e szellemi adóból, csak látszólagos; mert a hirlapok által olcsóbban terjesztendő felvilágosodás nagyobb mérvben fogván terjedhetni, a haza lakosai ezáltal miveltebbek, tudományban, ismeretben, munkában erősebbek lesznek, s a műveltség által megszerzendő jobb erkölcsi állapot, nagyobb munkaképesség többszörösen visszadja az államnak azon adót, mit ez látszólag elveszít.

Csak a pénzügyminiszter nem akarja elfogadni ezen érveket; csak ő tamáskodik a közművelődésnek az ország jólétére vonatkozó áldásos befolyásában; csak ő fillérkedik a közművelődés, felvilágosodás rovására; csak ő áll a közvélemény útjában, tán tülzásba vivén a hivatali lelkiismeretességét, vagy tán ferde fogalommal bírván a sajtóhatása iránt.

Mindegy; bármilyen legyen az ok, minélfogva ő e kis jótéteményt meg akarja vonni a szellem munkásaitól: annyi kétségtelen, hogy e tette által szabadelvűsége felett ő maga fog pálcát törni!

Ő úgy akarja a hirlapbélyeg eltörölni, hogy a hirlapokból nagyobb jövedelmet huzzon; ő úgy akar a szellemre vetett békó lánczaiból egy szemet kivenni, hogy kettőt, vagy hármát szorítson rá az egy helyett, ő eszerint nem szabadítani akarja a sajtót nyúgeitól, hanem még jobban megterhelni azt! —

Most a lapok tulajdonosai minden példány után egy krajczárt fizetnek hirlapbélyegképen. — Tehát péld., a ki 1000 példányban nyomtatja lapját, fizet 10 frtot minden számtól naponként.

Ő azt, amit így kegyelemből oda akar ajánlani, hogy a hirdetések megterhelje; jelesen pedig az 1000 példányig megjelenő lapok hirdetési tereért minden négyes ög hüvelyk után 6 krt, 1000-tól 2000-ig terjedő példányban megjelenő lapnál 8, a többinél pedig 10 krt akar behajtani.

Már az oly lapnak is, mint amilyen a miénk, ha az utolsó oldala van hirdetéssel tele, azért mintegy 8—10 frtot kellene fizetni, holott igen sokszor egy egész lap-hirdetés — a nagy verseny miatt — alig jövedelmez többet; hát még a betűszedés, nyomás, papiros, kihordás stb. költségek honnan telnek?

Most az ezer példányban megjelenő lap fizet bélyegét 10 frtot, mi a hirdetés által olykor egészen, olykor egy részben fedeztetik; — az új terv szerint megszűnnék a 10 frt bélyeg, de azt elnyelné a hirdetésekért fizetendő kincstári díj, mely olykor a hirdetési jövedelmet is felyülhaladná; — azonkívül a tulajdonos a hirdetésekre első hely után fizetné a betűszedést, a nyomást és a papir árát a kincstár jövedelme szaporítására; úgy, hogy ez utóbbi kiadások, a mostani állapothoz képest, valóságos veszteségek lennének a laptulajdonosra nézve.

Ez igen szép számítás, hanem alkotmányos kormányoknak így számítani nem szabad.

Mert, ha ama görög ajándék, ha ama léczkirály helyett beigtatandó kigyókirály csakugyan elfoglalná a tért: a közművelődés elé újabb gátok, a szellemre újabb békók vettetének.

Drágább lenne a hirlap, kevesebb ember olvashatna; az ismeret nem terjedhetne; a kereskedés, ipar, gazdaság — a hirlapi közlések és hirdetések megnehezítése által — sokat szenvedne érdekeiben, s így a társadalmi jólét haladna, de csak hátrafelé!

Ily áldásos ajándék fenyeget bennünket, a pénzügyminiszter szabadelvűsége tárházából! —

Mondunk neki mégis, egy forrást, miből a hirlapbélyegeni veszteséget kipótolhatja.

Az nem lesz szellemi adó!

A dó z t a s s a meg ké t s z e r e s e n ... a k á r t y á t! —

Higye meg, még nyeresége lesz a kincstárnak; míg a szellemről le vesz egy láncszemet. —

Debreczen jövője.

I.

Mióta a Várad-Debreczen és Miskolczi összekötő vasut-tervén folytán jun. 7-kén a debreczeni consortium annak kivitelére megalakult, más vasuti tervek is keletkeztek, nevezetesen a püspökladány-keszi-miskolczi, és a püspökladány-füred-eger-rimaszécsi.

E két utóbbi egyik főcéljál szinte a várad-miskolczi s illetőleg a várad-sajóvölgyi egyenes és rövid

összeköttetést tűzte ki, szeméit az alföldi és erdélyi termény-kivitel tekintetében Oderberg-felé vetvén.

Ezen egy tekintetben, t. i. a rövid összeköttetés céljából, mind a három egyenlően helyes, de maga a rövid összeköttetés, ha hozzá egyéb fontos tényezők nem járulnak, nem adja meg egy vonalnak azon forgalmi bőséget, mely jövedelmét biztosítja, és azon országos fontosságot, melylyel a vidéki érdekek kielégítésén felyül bírnia kell, hogy a helyi és köz jó kívánalmainak egyenlően megfeleljen.

Egy vasut sem felelhet pedig meg ezen kelleknek, ha közbelső forgalmába nevezetes kereskedő városok befoglalva nincsenek. Maga a vasut nem terem kereskedő várost, példa reá: Püspökladány és Karczag.

A kereskedési szellem egy bizonyos népek, vagy város lakosainak oly veleszületett sajátsága, mely századokon át fejlődött azzá, a mi, s melyet röktön elötemteni, vagy átruházni nem lehet.

Debreczen századok előtt is oly fontos kereskedőváros volt, mint ma; olyan, mint közép Ázsia síkjain Szamarkand és Kokand. Ide gyűltek össze Erdély és az egész alföld karavánai a négy világhírű vásárra, és itt érintkezett a nyugoti kultúra, iparczikkeit eszeríve ki nyersterményekért — a kelettel.

Mért lett épen Debreczen ezen nyugot és kelet csere kereskedésének gyupontja? — és nem más alföldi hely vagy város? — Azért, mert a város fekvése és népének a kereskedésre kiválóbb hajlama, azt természetesen magához vonta.

Most a vasutak korszakában a kelet és nyugat közti érintkezés combinatiójából Debreczen kihagyni annyit tesz, mint e kereskedést készakarva megbénítani. Mert hogy e kereskedés életrevalóságában tovább fejlőd-jék, nem elég Ladányon át egy rövid utat építeni, mert az ut maga nem kereskedik; szükséges ahoz vállalkozásban kedvét lelő kereskedő nép, nevezetes toke- és szakértelemmel és összeköttetésekkel bíró kereskedő testület.

Ezen okvetlenül megkivántató tulajdonokat e vidéken csak Debreczenben találjuk fel oly mérvben, melyet a feladat nagysága igényel.

A debreczeni kereskedés összeköttetéseiben egyik karjával érintendi a fekete tengert, a másikkal az északi tengert, és csak ezen életrevaló közvetítő által virágozhatik fel a kereskedés kelet és nyugot között.

A szathmár-szigeti vasut ma-holnap Szutsavánál egyesül a bukovina-moldvai vasutal, és ez által Odessával, ezen vasut Odessától számítva kelettel szinte nyugotnak tart, Debreczenben végződén, tovább fog törekedni nyugot- Miskolc-felé.

Tehát a kereskedés természetes iránya, ugyszinte azon fontos körülmény, hogy a forgalom élető lelke a kereskedési szellem, consolidált kereskedői testület ez irányban egyedül Debreczenben található fel, azt követelik, hogy az Erdély és Miskolc közti összeköttetés Debreczen által eszközöltessék.

Ha ezt sikerül kivívunk, akkor Debreczen megtartja az alföldi városok között első rangu állását; különben hanyatlásnak indul, és közönséges földművelésből tengődő várossá száll alá.

Elvévén Debreczentől a miskolczi egyenes összeköttetés, Debreczen minden kiviteli pontoktól legtávolabbra szorítottatik; Oderberghez, mely felé kivitele gravitál, távolabb lesz, mint Nyiregyháza, Tokaj, Ujhely, Munkács, Bécs és a tengerhez ki vitelében megelőztetik Várad, Arad és a közbelső városoktól, csak Szathmár lesz még hátrább, mint Debreczen.

Ezen helyzetváltozás, következményeiben Debreczen elszegényedésére vezet, mert legtávolabb lévén a kivittől, piacza legolcsóbb lesz; a környékbeli termeszto városok kerülni fogják kereskedése meghal, és a birtokainak ára alászáll. Ez esetben Debreczenre nézve a szathmár-szigethi vasut átok, mert a Nyir, terményeivel concurrentiát csinál a debreczeni termények ellenében, sőt legtöbb esetben mellette robogtat el a vasuton. Ezen vasut által Szathmár közelebb jött Debreczenhez. Debreczennek is előbbre kell haladnia Oderberg-felé, különben elmarad.

De van még egy harmadik vasuterv is, melyre Fuchs Miksa pesti kereskedő nyert előleges engedélyt. Ezen vasut valóságos gyűjtő vasut lesz, melynek egye-

düli feladata a tiszai vasut számára gyűjteni, még pedig úgy, hogy Debreczentől elvegye még a tőzsomszéd városokkal kereskedést is.

Fuchs Miksa terve szerint Tisza-Löktől indulna ki a gyűjtő-vasut, felszedné Sz. Mihály- Nánás, Böszörmény terményeit, Böszörményből, kikerülve Debreczent, — menne Ujvárosra, Nádudvarra, Püspök-Ladányra átadandó terhét a tiszai vasutnak.

És vajon mind-ezen új vasuti terv, melyek Debreczen jövője ellen törnek, az ország közjavanak előmozdítása által menthetik-e azon vészteljes csapást, melyet az alföld legvirágzóbb kereskedő városára mérnek?

Vegyük figyelmünk tárgyává a legutóbb említett tervet, mi ennek célja?

Tudjuk, hogy a sajtóvilági vasut elkészültével Miskolc vissza helyeztetik azon természetes állásába, melyet a tiszai vasut elkészülte előtt elfoglalt. T. i. azon állásba, hogy piacznak az életárak egyenlő leszenek a pesti árakkal; mert kiviteli távolsága Oderberghöz előnyösebb leend, mint Pesté.

Nagyon természetes, hogy, ha az alföldnek két egyenlő piac között kell választani, t. i. Miskolc és Pest között, a sokkal közelebbire törekszik.

Hogy pedig ezen okszerű és természetes törekvésében gát vessenek, erre alkalmas szolgál a Tisza hidtalansága és a feneketlen utak; hogy pedig még mind ezen akadály daczára is Miskolcra felé ne szállítsanak a tiszai melléki termelő, csinálnak minden nevezetesebb termelő városkának gyűjtő-vasutat, és terményével visszafelé megkerültek félmagyarországot, hogy a szállítvány Pestet legalább a városliget alatt, meglátva, mint a Mekkába megterő muzulmán egész megnyugvással adja át magát a külföldön várakozó enyészetnek.

És azon boldogított városok örömben usznak, hogy kényelmes vasutjuk lesz, mely terményeik és így birtokaik árát is husz perczenttel alább szállítja, mint ha Miskolczra vitetni képesítettnek.

Ezen bölcs intézkedés, midőn egyfelől minden alföldi forgalmat, egy bizonyos vasutra kényszerít, másrészt igen helyesen tervezett védvámot állít az észak-németországi termelők javára a magyar alföld ellenében. — Itt már nem tudja az ember, hogy a hazafiságot csodálja-e inkább, vagy a szakavatottságot.

Debreczen a Fuchsféle vasut által elvesztvén tiszavidéki forgalmát, a szathmár-szigethi által elvesztvén Nyir és Szathmár vidékétől északra Nyiregyháza, mint hatalmas concurrens által tulszárnyaltatván; a ladány-miskolczi vasut által erdélyi összeköttetésétől elütöttvén, oly zilált állapotra jut, hogy vidékével üzött kereskedésnek számai mind elszakadoznak; egyedül saját határára és ebben folytatandó földművelésre szorítottatik. Pusztán a földművelésből lehet Debreczen nagy falu, de nagy város soha.

Ezen conjuncturák között a debreczeni nagy vásár is elveszti régi fényét, a Tisza és Duna vidéki nagy termelők, kik eddig Debreczenben falkánként vásárolták a szarvas-marhát, vagy az erdélyi csikókat, az erdélyi és szathmári vasut elkészültével esz barmok tenyésztő fészkebe könnyen és kényelmesen eljuthatnak vasuton s így nem gyűlnek Debreczenbe. Az iparczikk-vásár már eddig is sokat hanyatlott, ezeknekutána, ha a Nyir, Szathmár, és Erdély vasut által csak oly egyenes összeköttetésben áll a nyugoti gyárak és kereskedőkkel mint Debreczen, minden ipar-czikket egyenesen onnan hozat, és nincs ok, miért keresse fel a debreczeni bódékat.

A sertés-hizlalás, a szalonna és zsírkészítés igen jelentékeny ipar-ága Debreczennek.

A sovány sertést eddig a szathmári, szilágy-somlyói és más vidéki tenyésztők rideg állapotban adták át a debreczenieknek hizlalás alá, mert távol voltak a vasuttól, most ugyanezen vidékiek, olcsóbb tengeriökök lévén, előnyösebben hizlalhatnak magok, a kőbányai vásár hozzájuk is közel lévén az új vasutak által; és Szathmár a szalonna- és zsír-kereskedésben Debreczen-nél könnyen kiállja a versenyt, annál is inkább, hogy a vidéken a tengeri ára általán egyenlő a pesti árakkal.

A vasut a jólét és mivelődés éltető ere, felemeli azon városokat, melyeket okszerűen tervezett hálózába felvesz, ellenben hanyatlásnak, pusztulásnak adja át azokat, melyeket hamis alapra fektetett combinatio által utjából kiejt.

Az itt csak röviden felhozott tényeket komoly megfontolás tárgyaként figyelembe ajánlom Debreczen derék polgárainak; elhatározó életkérdés ez városuk és maradékaikra néve is.

Most előadván azon hátrányokat, melyek Debreczen-t fenyegetik, azon esetben, ha a debreczeni consortium tervétől elüttenék; jövő czikkem tárgya leend: kimutatni azon előnyöket, melyeket a Várad-Debreczen és Miskolc között általunk tervezett vasut mind az egész ország közkereskedelmére néve kilátásba helyez.

N é m e t h y I m r e.

Ujdonságok.

— Az „alapnevelők és szülők” című lap előzetési ivét tartó helybeli urakat tisztelettel kérem, hogy előzetési ivüket beküldeni sziveskedjenek, hogy tudjuk magunkat a nyomtatandó példányok iránt tájékozni.

Stahl Ede, alapnevelő.

— A dalegylet ujonnan szervezése végett tervjavaslattal megbízott küldöttség jelentése a tegnapi tartott választmányi gyűlésben tárgyalatván, oly intézkedések tettek, hogy az egylet tagjai számának növelésére, mint a dalárda vezetésére néve, melyek bizto-

skilátásba helyezik a dalegyleti élet megújulásának be-következését. Remélünk kell, hogy az egyletet ezentul állandóan helyben lakó polgáraink is folytonos közreműködésükkel támogatni fogják; mert a folyton változó tagokkal a dalárda sem volna kellőleg begyakorolható. S mihelyt az egylet erősebb életjelt mutat, a csatlakozás és támogatás is annak arányában fog növekedni, minek mielőbb bekövetkezését óhajtuk.

— **Kettős gyilkosság szerelmi düh-ből.** Szombati lapunk ujdonsági rovatában jeleztük, egy csinos ifju követelését, ki azt kívánta, hogy állítólag hűtlen kedvesének neve a lapban tétessék ki, s így pellengérré álltassék ki, — mely kívánatot, természetesen, mint nevétségést vissza kelle utasitanunk. — Ugyan azon napon szombaton az esteli órákban iszonyu gyilkosságot követett el a szerencsétlen ifju, kin már ama követelése kifejezésekor is erős szórakozottság és zavar nyomai valának láthatók. Ugyanis a nevezett Szücs Antal cipész segéd egy helybeli jó családból származott s vele közel rokonságban levő, V. J. ifju leányt több ízben ostromolván szerelmi nyilatkozataival, mivel folyvást visszautasított, — legközelebbi szombaton decemb. 4-én estve a leánynál ismét megjelent, viszszerelem követelésével. S mivel ismét visszautasított, két csövű pisztolyból egyik lövéssel a leányra lőtt, s azt szíven alul találta, a másik lövéssel saját életének vetett véget. A leány még él, de alig van remény életéhez. A szerencsétlen ifju, azon legvakmerőbb gyilkolási elhatározással ment a leányos házhöz, hogy, ha ismét visszautasított, mindkettőjök életét kioltja. Mutatja ezt azon körülmény is, hogy egy igen élesre fent kús is találtatott csizmaszára mellé tűzve, mit valószínűleg azon esetre akart használni, ha a pisztoly nem tenné meg a kitűzött véres szolgálatot. Ezen mindenkire néve megrendítő esemény, lehet gondolni, hogy a leány hozzátartozóira iszonyu hatással van, s fájdalom alig elviselhető. A gyilkos 19 éves, ügyes és mestere előadása szerint dolgoz, magát becsületesen viselt ifju volt; mire vitte a rajongás? — A leány még mikor e sorokat írjuk, kinlódik.

* **Szabados János**, ismertebb nevén Farkas Balázs, eredetileg Szloboda hatalmas ember lehet még. Midőn Vácra szállították, a kísérő biztost mindenképen rá akarta bérni, hogy bocssa őt szabadon, midőn látta aztán, hogy rimáncodása hasztalan, betyáros oldalát fogta a dolognak, fenyegetésekkel és minden kigondolható káromlással szóval igyekezett kapacitálni az erélyes biztost, ki elég ügyes volt őt még itthon vasra veretni, s a jó madár Vácra határozottan kijelenté, hogy ha meg nem vasalták volna, felhasznál minden eszközt a szokásra, vagy utolsó esetben élve nem viszik a fegyházba. Jó lesz rá szorosan vigyázni. — A multkor Balla is menekülni akart börtönéből. Hátha valahol „légy ott”-ja akar lenni e két urnak.

— **Az államsorsjáték** november 30-ki húzásánál kijött számok közül — úgy halljuk — az 5000 ftos nyereseményű sorsjegy birtokosa városunkban van. Örvendének, ha e hír valósulna. A 100,000 ftos nyereseményt a vállalat maga nyerte, s így az a kitűzött jötekmény czéla fog fordittatni; a 10,000 ftos nyeresemény is magyarországi Deutsch nevű egyének jutott.

* **Holländer József** táncmester szombaton tartá zár-tánczestélyét Gáspárné asszony nevelő intézetében. Az egybegyűlt társaság és az illető növendékek szülei előttség eredményt mutattak fel a tánczokban Holländer tanítványai, mely dicséretes eredményt a jelenlévők nem is késtek elismerésüket nyilvánítani; mert az egész tanítás ideje alatt a kiszabott tanórákon kívül is oktatta növendékeit, kivált a kezdőket. E buzgalom, hisszük, jövőre is megalapította azon bizalmat, melyet jelenleg tanítvány és szüle egyaránt táplálnak iránta.

— **Az országgyűlési levelek** 1. és 2. száma — minden hóban egyszer megjelenő lap, b. Balács Antal által kiadva és Kövy Zsigmond által szerkesztve, — beküldetett hozzánk, s kapható kiadóhivatalunkban, számonként 12 kr-ával.

* **A gazdasági tanintézet** növendékei az intézet birtokán az engedélylyel bíró vadászokat sem engedik vadászni, s e miatt már nem egy embernek történt kellemetlensége, holott a tilalom még nem volt közhírre téve.

Színházi szemle.

* Szombaton, dezember 4-én adatott: „Ármány és szerelem,” szomorú játék 5 felvonásban. Irta Schiller Fridrik, fordította Szevei. Temesvári ez este culminált Ferdinand szerepében. Élénk vonásokkal színezté a boldog szerelem bűbájos képeit, majd kétségbeesésében a gyötrelmek nehéz lelki harczeit látuk, s e küzdelme között sikerrel állítá előtérbe azon belső mérleget, melyre szerelmét és atya iránti fiui tisztelét helyezé vala lelkében, felkorbácsolt szenvedélye. Végül pedig találoan festette a családot, szivromboló hatalmát s képzelt álmainak letartott romjait. Dóza az öreg Müllert személyesíté átgondoltan, helyes felfogással és dicséretes kivitellel. Különösen sikerült neki ama jelenet, midőn Valter (Rónai) meglepi a zenész családot, ki aztán Ferdinand előtt Luizát becstelnen szavakkal illeti, melyre az őz apa felháborodik s bátran szembeszál a tartományi elnökkel, — dialogjait mindannyiszor ekkép rekesztvén be. „Engedelmet kérek, Müller ur az én nevem!” E néhány szóban kifejezőleg tolmácsolá Dóza az apai szeretet, s a megbántott órázertt összevegyült hangjait. Szakál Róza, mint Luiza,

drámai alakításával szinte megvöltünk elégedve. Közönség gyér számmal.

* Vasárnap, december 5-én adatott: „Az aggteleki barlang.” Színmű 2 szakaszban, írta Szigligeti. Az előadás kissé vontatott volt, minek oka abban rejlett, hogy — mint tudjuk — e darab rögtönözve vétetett elő s nem vala idő előleges próbára. Szomolnoki Erzi eszményitánczát ritka ügyességgel lejtette el, s a közönség nem is fukarkodott tapsaival. Zsufolt ház.

Országgyűlési értesítő.

(December 4).

— Elnök: Somssich. A ministerek közül: Gorove, Lónyay, Mikó vannak jelen.

Pulszky Ferencz benyújtja a pénzügyi bizottság jelentését a közlekedési ministeriumnak megajánlandó póthitelről.

K a u t z Gyula a pénzügyi bizottság jelentését olvassa fel, T ó t h Kálmánnak a hirlapbélyeg eltörléséről szóló törvényjavaslatáról. A bizottság úgy vélekedik, hogy a hirlapbélyeg a műveltség terjesztését adóztatja meg, s ezért eltörlendő, de miután ezáltal az államkincstár bevételei közel 200,000 frrtal csökkennek (Tóth K.: csak 100,000-rel), e hiány pótlására a bizottság a hirdetményi illeték módosítását hozza javaslatba, s egy új törvényjavaslatot szerkesztett, mely a hirlapbélyeg eltörléséről és a hirdetményi illeték szabályzatának módosításáról szól. E törvényjavaslat kimondja a hirlapbélyeg eltörlését s a hirdetményi illetéket minden oly lapnál, mely 1000-nél kevesebb példányban jelen meg 6 kr-ra, 2000-ig 8 kr-ra, s 2000-en felül 10 kr-ra szabja minden négyzög hüvelyk után.

A jelentés kinyomatni, és a törvényjavaslattal az osztályokhoz utasítottat határozottatott.

W a s s Samu gr. még nov. 9-én egy határozati javaslatot nyújtott be, melyben a kormány arra szólítottatott fel, hogy a segélyre szorult iparvállalatoknak előlegeket adjon. — E javaslatát visszavonja, s helyette interpellálja a kereskedelmi és pénzügyi-ministereket, hogy a pénzváltás folytán minő intézkedéseket tettek az iparvállalatok támogatására és megóvására?

G o r o v e keresk. minister hosszabban válaszolt, de homályosan. W a s s Samu gróf ohajtotta volna, hogy a kormány a gyárparnak direct segélyt nyujtson, s ezért a válaszzsal nincs megelégedve. A többség mindazáltal tudomásul vette a minister választát.

M i k ó közlekedési minister felel Szakács Dánielnek a tiszaszabályozás ügyében tett interpellációjára. Többet ő — ugymond — nem tehetett, mint a mennyit a költségvetés engedett. Elismeri, hogy e gátak és töltések fentartása nagyobb költséget igényel, s sajnálatlalt jelenti, hogy a legujabb távirati tudósítások szerint a vizár ismét sok kárt tett. Reméli, hogy az országgyűlés a jövő évre többet fog e czéla megszavazni.

S z a k á c s i tárgyalási napot kér, s a ház ezt ki is tűzi akkorra, midőn a költségvetés tárgyalásánál a tiszaszabályozásról lesz szó.

C s i k y Sándor határozati javaslatot nyújt be az egri iskola-ügyben.

S i m o n y i Ernő nem találja megegyeztethetőnek a házszabályok 151 §-ával, hogy az elnök által a hónap elején benyújtott és nyomtatásban is szétszórt azon sorozatban, mely az interpellációkat, indítványokat, határozati- és törvényjavaslatokat foglalja magában, csak a novemberben beadottak foglaltatnak, míg a régiebb válasz vagy tárgyalás nélkül maradtak nem.

Még többen szólottak e kérdéshez, de a többség felállással úgy nyilatkozott, hogy csak az előző hónapban tett és benyújtott interpellációk, indítványok stb. nyomtatandók ki, mert a már tárgyalatkat mindenki kitörlülheti a korábban szétszórt sorozatból.

S c w a r c z Gyula interpellálja a közoktatásiminstert, hogy miután az 1868-ki 38. t. cz. 148. §-sa arra kötelezi, miszerint a közoktatás-ügy állásáról évenként az országgyűlésnek jelentést tegyen, szándékozik-e a még hátralevő néhány nap alatt e jelentését benyújtani, továbbá mikor fogja a fensőbb tanintézetek reformjáról javaslatokat a ház elé terjesztetni?

A napirend folytán következett a szavazás a számadás-vizsgáló 7-es bizottságról, mely a baloldali részvétele nélkül ment végbe. Az eredmény a közelebbi ülésen fog kihirdettetni.

A tegnapi tárgyalat adótörvényjavaslatok harmadszor is felolvasatván, végleg megszavaztattak.

Következett volna az államuradalmak területén nem tagosítható földbirtokrészek eladásáról szóló törvényjavaslat, melyet azonban a pénzügyminister visszavont.

A mácsa-cskendi és valkó-sz.-lászói birtokrészek megvételéről szóló törvényjavaslat általánosságban és részleteiben elfogadtatott. A ház magává tette és határozattá emelte a pénzügyi bizottságnak a központi bizottság által is elfogadott azon véleményét, hogy jövőre az ily vételekről az országgyűlés előlegesen értesítettessék, s nem utólagosan a vétel megtörténte után.

Az ő Felsége keleti utjának fedezéséről szóló törvényjavaslatot a nagy többség szintén megszavazta.

A napirend utolsó tárgya volt a mentelmi bizottság véleményes jelentése a pesti sajtóbírósnak elnökének azon kérélméről, mely szerint a R o m á n Sándor képviselő ellen hozott ítélet végrehajtására engedély adassék. A bizottság kiadatást véleményez, mert a kérdéses sajtóper Román ellen a törvényes bíróság előtt 1868. decz. 14-én indított meg, tehát oly időben, midőn a vádlott képviselő nem volt.

egyebet hallani, mint a tűzesség csörtetését. De apróságokon kívül semmi rendtelenség nem történt. — Az első kamarai ülésben Favre Gyula csakugyan megtette interpellációját a közbejött nyugtalankodások elnyomása közben kifejtett kegyetlenségeikért. Raspail pedig ugyanazon kormányi tettekért a kormányt vád alá helyezését követelte.

Spanyolországban a kormány még nem tett le a genuai hercegnek a trónra megnyeréséről; mint a vízbe fuló, a szalmaszálhozis ragaszkodnak; de, bár Viktor Emánuel már Prim és Serranó ismét megnyerték véleményöknek, aligha sikerül tervök, mivel a herceg és édes anyja nem akarják megváltoztatni a lemondási szándékot. Lám mily kelletlen a királyi trón!

Kaliforniai élelmiszer.

— Sajátságos öngyógyítási mód. A Rumburggal határos Schönbornban azon rendkívüli eset adta elő magát, hogy egy 40 év körüli munkás, ki szakadásban szenvedett, e bajtól saját gyógy módjával akart megszabadulni, s éjjel egy késsel felvágta hasát, az ereket kiszaggatta, keresvén a baj fészékét, mit el akart távolítani. Míg végre fájdalommal erővel vevén rajta, nyögésére oda ment néhány ember, s igyekezett visszatartani az iszonyu műtétől; azonban a szerencsétlen másnap nagy kínok közt meghalt.

— Bámulatos orvosi műtét. Az L. Italie olasz lap Kosmo Lorenzo orvostudornak egy bámulatos műtétét következőképp adja elő: az 1868. ápril 8-kán két hírhedt gonosztevő, Aveiro és Carines vezettek Vilárica börtöneiből vérpadra. A kivégzés megtörténte után Lorenzo tudor, ki szándékolt műteteleire a kormánytól engedélyt nyert, Aveiro testét egy kézen tartott fekhelyen gyorsan elhelyeztetvén, a levágott fejet visszaülleszté pontosan, mint csak lehetett, a csonka nyakra s erősen odaszorítá. Erre aztán erős villanytelep sodronyait alkalmazá a nyakszirtre és mellre. Alig pár percze a műtét után a légzés fokozatosan mutatkozott, s hogy a sebből ömlő vér a légzést ne akadályozhassa, száján keresztül egy csőt tett a légcsőig. Később a fő a nyakra felvarratott s egy kötélekkel körülvetett. Két óra múlva nemcsak a légzés szabadabban folyt, hanem

a vérkeringés megindulása is észlelhető lón, s az üterek, bár lassan, lüktetni kezdettek; valamivel később pedig a fejen és a test tagjain az élet gyöngye nyomai mutatkoztak a jelenkező vonaglásokban. — Három nappal azután e tünetek oly nagy mérvben mutatkoztak, hogy a villanyfolyamot is el leheté már távolítani. E közben azonban a megszemlélésre jött börtönigazgató azon furcsa felfedezésre jutott, hogy Aveiro testére Carinesnek feje alkalmaztatott. De azért a kísérlet folyt továbbra és pedig oly eredménnyel, hogy a tudor és segéde borzalommal kezdték észrevenni, miszerint szándékukon kívül oly gonosztévőt hoztak életre, kinek a törvények szigoránál fogva örökre ki kelle töröltetni az élők sorából. Mindamelllett a tudor művét teljesen befejezni törekedett, mi sikerült is neki; mesterségesen uton gyomrába tápszerket vezetett; a nyakseb lassanként egészen behegedt s végre 7 és fél havi műtét után a más fejt viselő új ember, Aveiro — Carines beszélni, felállni, s járkálni is képes lón; nyaka azonban meredt, mi Lorenzo ur állítása szerint továbbra is így fog maradni. A furcsa teremtménynek lelki tebenségeit illetőleg egészen a régi Carines minden erénye és vétkeivel. Egy ízben pedig csudálkozását fejezé ki a felett, hogy régi ruháit magára nem veheté, miután Aveiro, kinek nyakához az ő feje illesztetett, sokkal testesebb volt alsó részeiben, mint ő.

— **Kínészek** Pompejiben, novemberben, nagy értékű arany- ezüst- és gyöngyészereket, 782 darab ritka arany- és ezüst pénzt találtak.

Legujabb.

— **Kalsruhe**, dec. 4. Az urakháza elfogadta a kötelező polgári házasságot behozó törvényt az alsóház fogalmazása szerint.

— **Florenz**, dec. 4. Lanza ismét elutasította a kabinet alkotást, holott már az volt hira, hogy az is megalakult. Cialdini van felhiva ministerium alkotására.

— **Páris**, dec. 4. A baloldal választási törvényjavaslatot ad be, — a hivatalos jelöltség eltörlése és a képviselői állásnak csupán 3 évre terjedése tránt.

— **Toulon**, dec. 4. A császárné ide érkezett.

Közgazdaszat.

(E.) Debrecz. decz. 6. A heti sertésvásár a múlt hetinél látogatottabb volt, főleg hizott sertést sokat hajtottak, elég sok elkel, a múlt heti árak kissé javultak, fontszámra 24 — 27 kron kelt, a szalonna árak, 1 mázsa sós 27 — 28 frt sótlan 25 — 26 frt fontszámra, sós 34 kr sótlan 30 kr. Az elő hetivásárra a folytonosan tartó rossz utak miatt még igen gyéren érkeztek vidéki szekerek, leginkább tengerit szállítottak nagyobb mennyiséggel, a mi kevés élet hozatott, az sem kapós, az árak köblönkint, a buza 7 frt 20 — 8 ft, kétszeres 6 frt 20 — 40 kr, rozs 4 ft 90 kr. árpa, zab hiányzott; tengeri 5 — 5 ft 10 — 15 kr.

Időjárásunk, felhős, és ködös, esett ma is, újra esés várható.

Nyílttér.

Szabad királyi Debreczen város

fő-állat-orvosává

elválasztván, van szerencsém a mélyen tisztelt közönség tudomására juttatni, hogy működésemet megkezdtem, — s lakásom van a **rózsateren 17.** sz. alatt, hol egyszerűen a beteg jószágok számára jól felszerelt istállót tartok.

Kelt Debreczenben, nov. 20. 1869.

Szarka Elek,
állatorvos.

Bécsi tőzsde, decz. 6. Cs. arany 5—86, ezüst 122—25.

Felelős szerkesztő s kiadótulajdonos: **Oláh Károly.**

H I R D E T É S E K.

Haszonbérleti hirdetés.

Szabolcsmegyében keblezett **Büd** és **Sz. Mihály** községekhez tartozó Forgásháti pusztá és ezzel mindenütt határos Büdhez tartozó **joszágrész**, mindkettő **lagosított birtok**, és pedig a Forgásháti pusztá 1043 hofe 1077 □ öl szántóföld és a Büdi joszágrész 772 1/4 □ öl szántóföld, tehát összesen **1816 hold** (holdját 1100 □ ölével számítva), jövő **1870. évi szept. 29-től 6** egymást követő évre **haszonbérbe** adatik.

A szántóföldek tisztai ártéres mentett földek és többnyire új törések.

Bérleti szándékozók a feltételeket az alulirt **joszágrés felügyelőség**nél bármikor megtekinthetik.

Kelt B.-Sz.-Mihályon, decz. 4. 1869. 188. 1—3

A szentmihályi

uradalom felügyelősége.

Két csikó elveszett

a nagylétei határról f. é. ápril 10-én reggel, egyik

3 éves pej kancsa,

bal tomporáján NS. bélyeg, a másik

lakós pej kancsa,

bal tomporáján ugyanazon bélyeg fordítva, bal lába kesely.

Aki kézhez szolgáltatja, vagy biztos utbaigazítást ad,

100 forint jutalomban fog részesülni

a tulajdonos részéről, jelentkezék **N.-Létán Nagy**

Sándor egyházközségnek. 184. 3—5

Eladó ház.

Varga-utcán a 2182-ik számú **cserepes kőház házutáni földével** együtt örökön eladó. Értekezhetni a bent lakó tulajdonossal. 180. 6—

A szentannateczai fürdőházban
alulírottál ujonan berendezett szobákban **csin-káddal** ellátott
meleg fürdők
reggeli 7 órától estvél 10 óráig **mindenmap**
kaphatók **fürdőruhákkal** együtt **illetendő áron.**
187. 2—3
Silberstein Lipót.

A branschweig-lüneburgi országos kormány által engedélyezett és garantított **legujabb nagy**
jutalom-sorsjáték
1.580.500 tallér. vagy 2,765,875 ft értékben.
Az alapítók nyereményhúzókkal fog lerszerint az állam jóllátása mellett az érdekelteknek visszafizeteni.
25 ezer nyeremény fog néhány hó alatt biztosan kihuzatni, s ezek közt vannak nyeremények:
100,000, 60,000, 40,000, 20,000, 5000, 12,000,
10,000, 8000, 6000, 5000, 4000, 3000, 2000,
1500, 130: 1000, 400 stb. tallér értékben, vagy:
175,000, 105,000, 70,000, 35,000. 26.250, 21,000,
17,500, 14,000, 10,500, 8750, 7000, 5250, 3500,
2525, 1750, 700 stb. o. é. ft értékben.
Csupán nyeremények huzatnak, s ezeknek kifizetése akár közvetlen megküldés, akár nagy európai bankházakra való utalványozás által a legpontosabbban történi.
Már Deczember hó 9-én megkezdődnek a húzások.
1/4 eredeti államsorsjegy — — — — 4 ft 75 kr.
1/2 " " " " " " " " " " 5 ft 50 kr.
1 egész " " " " " " " " " " 7 ft — kr.
s ezek az összeg beküldése után bárhoiva pontosan megküldetnek. Minden megrendelés mellé a hivatalos terv csatolatik, s a részvényeseknek a húzási sorozatok megküldetnek.
Bánis háznak, mely a legszámasabb és legjelentékenyebb nyeremények kifizetése által már Európa-szerinte ismeretes, a hercegi kormány által e sorsjegyek felfeladásával bizatott még.
A megrendelések, még ha **1 e g k i s e b e k** is a legátvólabbi vidékekre is tüstént expediatnak.
Az ily szolid alapokon nyugvó vállalatnál előre láthatólag igen nagy részveletre lehet számolni. — Kérjük ennél fogva a megrendeléseket minelőbb, **már a húzás közelegése miatt is** megtenni.
158. 3—?
Steindecker és Társa,
bank- és váltó-üzlete **Hamburgban.**